

Toelichting behorende bij de Maatregelenverordening Wet werk en bijstand 2013 (vastgesteld bij raadsbesluit van 25 februari 2013, nr. 317, reg.nr. INT-13-00563)

Hoofddoelstelling van het activerend arbeidsmarktbeleid van de gemeente Oldenzaal is het bevorderen dat rechthebbenden zo snel mogelijk weer zelfstandig in hun eigen bestaan kunnen voorzien. Dat willen wij bereiken door voeren van een krachtig arbeidsmarktbeleid. "Werk boven uitkering" is daarbij het devies. Instroombeperking, activering, uitstroombevordering en handhaving zijn de belangrijkste peilers van het Oldenzaalse beleid. Voor elke werkzoekende wordt vanuit een sluitende keten van dienstverlening nagegaan wat het perspectief is op uitstroom en op welke wijze d.m.v. inzet van gemeentelijke voorzieningen dit kan worden gerealiseerd. Deze dienstverlening is echter niet vrijblijvend. De cliënt heeft de verplichting om werk te aanvaarden en zich in te spannen om werk te vinden - ook als het werk hem/haar niet bevalt. Het handhavingbeleid, d.w.z. alle activiteiten die er voor zorgen dat cliënten zich aan de bijstandsregels houden, vormt het sluitstuk van een niet-vrijblijvende aanpak in de gehele keten van bijstandsverlening.

Wijzigingen ten opzichte van de Maatregelenverordening WWB 2012:

De gevolgen van het schenden van de inlichtingenplicht (fraude) zijn in de Maatregelenverordening WWB 2012 geregeld. Per 1 januari 2013 is het niet meer mogelijk de bijstand te verlagen wegens het niet of onvoldoende nakomen van de inlichtingenplicht zoals bedoeld in artikel 17, eerste lid WWB. In plaats daarvan moet een bestuurlijke boete worden opgelegd onder de voorwaarden die voortvloeien uit artikel 18a WWB. De bepalingen omtrent de schending van de inlichtingenplicht zijn daarom uit de Maatregelenverordening WWB gehaald.

Wel moeten bepalingen in de verordening worden opgenomen die voorzien in de regeling van de bevoegdheid tot verrekening van de recidiveboete (Hoofdstuk 4) en die verband houden met het wegvallen van rechten op passende en toereikende voorliggende voorzieningen (bijvoorbeeld WW-uitkering), zodra daar een bestuurlijke boete wordt opgelegd vanwege het herhaaldelijk schenden van de inlichtingenplicht (artikel 9).

Algemeen

De Wet werk en bijstand (WWB) kent de opdracht aan gemeenten om een verordening vast te stellen voor de verlaging van de bijstand bij het niet nakomen van verplichtingen: de Maatregelenverordening. In deze verordening, het systeem van met name financiële sancties, legt de gemeente vast op welke wijze de bijstand wordt verlaagd wegens onvoldoende betoond besef van verantwoordelijkheid of het niet nakomen van verplichtingen. Deze verordening bevat een normering met betrekking tot de verlaging van de bijstand in het kader van de WWB.

Als wordt geconstateerd dat de rechthebbende zich niet houdt aan de uit de wet voortvloeiende verplichtingen (inclusief de verplichtingen die de rechthebbende door middel van een beschikking zijn opgelegd) of anderszins onvoldoende besef van verantwoordelijkheid toont, kan de bijstand tijdelijk worden verlaagd.

Het geobjectieerde belang van een bepaalde verplichting kan niet in alle gevallen onverkort de indicatie van de verlaging zijn. Bij het vaststellen van de verlaging dient rekening te worden gehouden met de persoonlijke omstandigheden en de individueel vastgestelde verplichtingen. Dit kan inhouden dat op grond van dringende redenen geheel of gedeeltelijk wordt afgezien van verlagen van de bijstand.

Benadrukt wordt dat in ieder geval van een verlaging van de bijstand wordt afgezien indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt (bijvoorbeeld overmacht).

De eigen verantwoordelijkheid voor de zelfstandige bestaansvoorziening houdt in, dat aan het verkrijgen van bijstand verplichtingen zijn verbonden. Deze verplichtingen gelden vanaf de melding, dus al voordat het recht op bijstand is vastgesteld.

Burgemeester en wethouders kunnen de verlaging voor een bepaalde periode opleggen of totdat de rechthebbende de tekortkomingen heeft hersteld. Burgemeester en wethouders beoordelen uiterlijk drie maanden na de datum van de beschikking of de omstandigheden en het gedrag van de rechthebbende aanleiding geven de beslissing te herzien.

Bij het besluit tot het verlagen van de bijstand én bij de heroverweging vormen de algemene beginselen van behoorlijk bestuur centrale uitgangspunten.

De normering van de verlagingen bestaat uit een categorisering van gedragingen die betrekking hebben op het niet nakomen van de aan de bijstand verbonden verplichtingen.

Naargelang de ernst van het verwijtbaar handelen, worden verschillende gestandaardiseerde verlagingen van de bijstand voorgeschreven. De categorisering van de gedragingen corresponderend met de aan de bijstand verbonden verplichtingen als bedoeld in Hoofdstuk 2, brengt in samenhang met de genormeerde verlaging van de bijstand tot uitdrukking welk gewicht aan het niet voldoen van een bepaalde verplichting wordt toegekend.

Aan de indeling in categorieën in Hoofdstuk 2 ligt het criterium ten grondslag dat de ernst van het feit toeneemt, naarmate het niet nakomen van een verplichting concretere gevolgen heeft voor het verkrijgen van betaalde arbeid. Bij de beoordeling van de ernst van het feit is derhalve onder meer van belang of er sprake is van onvoldoende eigen initiatief en de kansen op arbeidsinschakeling door eigen toedoen worden verminderd of zelfs teniet worden gedaan.

Door de normering van de verlaging in deze verordening wordt beoogd rechtsgelijkheid en rechtszekerheid te bevorderen, zonder dat hierbij afbreuk wordt gedaan aan de mogelijkheid tot individualisering, door altijd te kijken of de situatie van de rechthebbende aanleiding kan geven om af te wijken van de standaard verlaging.

De verlaging van de bijstand zal naar rato op de samengestelde bijstandsuitkering (algemene norm en gemeentelijke toeslag) worden toegepast. De verlaging van de bijstand, voor zover deze betrekking heeft op geen of onvoldoende medewerking verlenen met betrekking tot de reïntegratie, vindt plaats met de eerstvolgende betaling van de bijstand.

Voor de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (loaw) en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (loaz) geldt een afzonderlijke Maatregelenverordening.

Verordening fraudebeleid

Vanaf 2013 kan de bijstand niet meer worden verlaagd in verband met schending van de inlichtingplicht (fraude). In plaats daarvan moet ingevolgde artikel 18a WWB een bestuurlijke boete worden opgelegd ter hoogte van het benadelingbedrag. Daarom zijn de bepalingen over fraude uit de Maatregelenverordening gehaald.

Het fraudebeleid is vastgesteld in een Handhavingsplan. Daarnaast zijn de beleids- en uitvoeringsregels vastgelegd in de beleidsregels terugvordering en verhaal van de gemeente Oldenzaal.

Op deze wijze wordt het fraudebeleid van de gemeente Oldenzaal zodanig geregeld, dat wordt afgezien van een aparte Verordening fraudebeleid in het kader van de WWB.

Artikelsgewijze toelichting

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Indien aan een rechthebbende, komende uit een andere gemeente, uitkering wordt toegekend en op de uitkering van betrokkene in de vorige gemeente nog een maatregel werd toegepast, wordt deze maatregel overgenomen met toepassing van het Oldenzaalse maatregelen beleid.

Artikel 1 Algemene bepalingen

Voor de doelstelling van een trajectplan wordt verwezen naar de Reïntegratieverordening.

Hoofdstuk 2 Geen of onvoldoende medewerking verlenen aan het verkrijgen of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid

In de WWB wordt het begrip "algemeen geaccepteerde arbeid" geïntroduceerd. Met de invoering van dit begrip wordt uitdrukkelijk afstand genomen van het begrip "passende arbeid", zoals dat in de Abw werd gehanteerd. De mogelijkheden voor de inzetbaarheid van werkzoekenden in arbeid worden daarmee met de invoering van de WWB aanzienlijk verruimd.

Uitgangspunt van de wet is dat de weg naar werk zo kort mogelijk dient te zijn en dat, mede gelet op het vangnetkarakter van de wet, dan ook elke vorm van arbeid geaccepteerd dient te worden. Er kunnen door de cliënt of de gemeente geen eisen worden gesteld aan de aansluiting van de arbeid aan het opleidingsniveau, eerder opgedane werkervaring, wensberoep en het beloningsniveau. Algemeen geaccepteerde arbeid en aangeboden arbeid dient door de cliënt te worden aanvaard. Uitzondering hierop is de situatie waarin arbeid moet worden gecombineerd met zorg voor kinderen (tot 5 jaar). In dat geval zal een individuele afweging moeten plaatsvinden. Voor de alleenstaande ouder met kinderen tot 12 jaar geldt dat, ten aanzien van de verplichting om algemeen geaccepteerde arbeid te aanvaarden, het college zich moet overtuigen van de beschikbaarheid van passende kinderopvang, de toepassing van voldoende scholing en de belastbaarheid van de betrokkene.

Met algemeen geaccepteerde arbeid wordt bedoeld arbeid die algemeen maatschappelijk aanvaard is. Werkzaamheden die niet algemeen geaccepteerd zijn, zoals prostitutie of werken in een coffeeshop, worden hiermee uitgesloten. Evenals werkzaamheden die ingaan tegen de integriteit van de persoon, zoals werkzaamheden die gewetensbezwaren oproepen. In dat laatste geval zal altijd een individuele toetsing plaatsvinden, waarbij gekeken wordt naar de mogelijkheden en omstandigheden van de cliënt. Als algemeen geaccepteerde arbeid door een cliënt wordt geweigerd wordt dit door het UWV WERKbedrijf en de afdeling werk, inkomen en zorg (WIZ) gezien als ernstig verwijtbaar gedrag, hetgeen tot een zware sanctie leidt.

Artikel 2 1^e categorie

1. Het betreft hier de formele verplichting (artikel 9, eerste lid, onder a WWB) om zich als werkzoekende in te schrijven bij het UWV WERKbedrijf en ingeschreven te doen blijven.
2. Het sollicitatieformulier dat maandelijks aan de betreffende cliënt wordt verstuurd dient binnen de daarvoor gestelde termijn te worden geretourneerd voorzien van de verrichte sollicitatieactiviteiten.

Artikel 3 2^e categorie

1. Van de uitkeringsgerechtigde wordt verwacht dat hij tijdig terugkeert van vakantie, zodat er een doelmatige controle van de uitkering kan plaatsvinden, waaronder begrepen de beoordeling of betrokkene ook beschikbaar is voor de arbeidsmarkt en/of een (activerings)traject.
2. De uitkeringsgerechtigde is verplicht om zijn individuele werk-/trajectplan te ondertekenen en tijdig te retourneren, zodat geen misverstand kan ontstaan over de verplichtingen die over en weer gelden. Het gaat hier om de termijn waarbinnen het trajectplan moet zijn ingeleverd en ondertekend.

Artikel 4 3^e categorie

1. De uitkeringsgerechtigde dient tijdig te verschijnen op een afspraak die hij heeft bij bijvoorbeeld het UWV WERKbedrijf, de afdeling WIZ, een reïntegratiebedrijf of een medisch adviseur.
2. Ingevolge artikel 55 WWB kan een verplichting, op advies van een arts, inhouden het zich onderwerpen aan een noodzakelijke behandeling van medische aard om een eventuele arbeidsbelemmering te kunnen opheffen. Hierbij moet gedacht worden aan professionele hulp bij verslavingsziekte of psychische problematiek. Het gaat hierbij dus om een verplichte behandeling op medisch gebied in het kader van een actief traject om een belanghebbende naar de arbeidsmarkt toe te leiden. De uitkeringsgerechtigde zal het voor bijvoorbeeld de medisch deskundige ook mogelijk moeten maken om informatie in te winnen bij zijn huisarts of medische specialisten, waarbij de uitkeringsgerechtigde onder behandeling staat.
3. Van de uitkeringsgerechtigde wordt verwacht dat hij geen belemmeringen opwerpt die de inschakeling in de arbeid bemoeilijken. Het betreft zgn. normafwijkend gedrag, d.w.z. afwijkend van de norm binnen de branche. Hierbij dient onder meer gedacht te worden aan de houding van de uitkeringsgerechtigde tijdens het sollicitatiegesprek, het aanvoeren van steeds nieuwe argumenten waarom hij/zij niet ingeschakeld kan worden in het arbeidsproces, het aangeven van niet verantwoorde beperkingen ten aanzien van de arbeid, het consequent weigeren om zich in te schrijven bij het UWV WERKbedrijf en het aangeven dat de uitkeringsgerechtigde geen gebruik wil maken van de mogelijkheden om te reïntegreren op de arbeidsmarkt.
4. Van de uitkeringsgerechtigde wordt verwacht dat hij tijdig terugkeert van vakantie, zodat het reïntegratietraject niet geschaad wordt en er een doelmatige controle van de uitkering kan plaatsvinden, waaronder begrepen de beoordeling of betrokkene voldoende activiteiten heeft ondernomen gericht op inschakeling in de arbeid.
5. Van de rechthebbende wordt verwacht dat hij activiteiten verricht die zijn gericht op een zo snel mogelijke inschakeling in het arbeidsproces, zoals het op eigen initiatief voldoende solliciteren naar algemeen geaccepteerde arbeid, het inschrijven bij diverse uitzendbureaus en aldaar regelmatig informeren naar werk. Daartoe ontvangt elke rechthebbende bij de toekenningsbeschikking de bijlage rechten en plichten. De rechthebbende dient een controleerbaar overzicht van de ondernomen sollicitatieactiviteiten bij te houden op het door het college daartoe verstrekte sollicitatieformulier. De genoemde activiteiten met betrekking tot de arbeidsmarkt worden eveneens van de cliënt verwacht bij de entree van de bijstand.
6. Van betrokkene wordt verwacht dat hij het sollicitatieformulier op de aangegeven tijd volledig ingevuld en ondertekend inlevert op het aangegeven adres. Bij weigering volgt een maatregel.
7. Van de jongere wordt verwacht dat hij alle medewerking verleent aan het opstellen van een plan van aanpak voor de inschakeling in de arbeid of een opleiding en ook meewerkt aan onderzoek naar de mogelijkheden om een arbeidsplaats of opleidingsplek te verwerven. Dit geldt ook voor een onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van medische beperkingen. Indien zich een medisch probleem voordoet is de jongere verplicht mee te werken aan een medisch onderzoek en zich te laten behandelen.
8. Een alleenstaande ouder met jonge kinderen kan een ontheffing krijgen van de arbeidsplicht, maar zal wel moeten voldoen aan de opgelegde re-integratieverplichtingen, zodat hij, als het jongste kind vijf jaar is geworden, zo spoedig mogelijk kan deelnemen aan het arbeidsproces.

Artikel 5 4^e categorie

De uitkeringsgerechtigde dient in voldoende mate mee te werken aan bijvoorbeeld een sollicitatietraining, een werkstage, inburgeringscursus of een beroepsopleiding, voorzover deze noodzakelijk worden geacht. Ook dient de uitkeringsgerechtigde gemaakte afspraken na te komen en voldoende mee te werken aan de uitvoering van het trajectplan.

Ook het plegen van een strafbaar feit, al dan niet gevolgd door detentie, wordt tot deze categorie gerekend, indien betrokkene door deze gedraging niet in staat is de verplichtingen verbonden aan de uitkering na te komen.

Artikel 6 5^e categorie

1. De uitkeringsgerechtigde is, om in aanmerking te komen voor een bijstandsuitkering, verplicht naar vermogen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen en te aanvaarden. Met het begrip algemeen geaccepteerde arbeid wordt bedoeld arbeid die algemeen maatschappelijk aanvaard is. De arbeid die wordt aangeboden hoeft met andere woorden niet beperkt te blijven tot de arbeid die voor de betrokken persoon gangbaar is. De affiniteit die hij of zij met een bepaalde vorm van arbeid heeft, omdat deze bijvoorbeeld in het verleden werd uitgeoefend, is in beginsel niet ter zake doende. Onder algemeen geaccepteerde arbeid valt zowel de regulier betaalde arbeid, als de gesubsidieerde arbeid, met uitzondering van een dienstbetrekking in het kader van de WSW. WSW-arbeid geschiedt namelijk altijd op vrijwillige basis. Daarbij wordt opgemerkt dat bij uitstroom naar gesubsidieerde arbeid nog niet sprake is van arbeidsinschakeling. Onder arbeidsinschakeling wordt immers verstaan het verrichten van algemeen geaccepteerde arbeid, zonder dat daarbij gebruik wordt gemaakt van een daarop gerichte voorziening die door de gemeente wordt aangeboden. Met deze laatste beperking wordt nogmaals benadrukt dat gesubsidieerde arbeid, als voorziening in het kader van de WWB, weliswaar algemeen geaccepteerde arbeid is, maar geen einddoel kan zijn. Tenslotte wordt nog opgemerkt dat werkzaamheden die niet algemeen geaccepteerd zijn, zoals prostitutie en werken in een coffeeshop, worden uitgesloten. Daarnaast geldt ook dat werkzaamheden die ingaan tegen de integriteit van de persoon, zoals werkzaamheden die bij de betrokken persoon gewetensbezwaren oproepen, buiten het begrip algemeen geaccepteerde arbeid vallen. Ingevolge de huidige jurisprudentie is een beroep op gewetensbezwaren nog nooit gehonoreerd zonder dat er goed was gekeken naar de bijkomende omstandigheden, zoals de moeite die de betrokkene heeft gedaan om tijdig een andere baan te vinden of werkloosheid te vermijden, de eventuele kansen om in de nabije toekomst een andere baan te vinden etc. Ook hier speelt dus in eerste instantie de vraag of betrokkene, ondanks zijn gewetensbezwaren, toch naar mogelijkheden heeft getracht tot arbeidsinschakeling te komen. Er kunnen door de uitkeringsgerechtigde geen eisen gesteld worden aan de aansluiting van de arbeid aan het opleidingsniveau, eerder opgedane werkervaring en beloningsniveau. Ook arbeid van tijdelijke aard dient geaccepteerd te worden. Indien ten gevolge van werkaanvaarding de reistijd erg lang gaat worden, kan zelfs een verhuizing aan de orde komen. Een schoolverlater dient, ongeacht het opleidingsniveau, elke vorm van arbeid accepteren.
2. Tot deze categorie wordt gerekend de situatie waarin betrokkene op verwijtbare wijze door eigen toedoen voorafgaand aan de bijstandsaanvraag, dan wel tijdens de bijstand, als het gaat om deeltijdwerk, betaalde arbeid niet behouden heeft. Hierbij moet gedacht worden aan verwijtbaar ontslag, zelf genomen ontslag en het niet verlengen van een arbeidscontract op basis van de opstelling van de uitkeringsgerechtigde. Bij verwijtbare werkloosheid is er een verband tussen de hoogte van de gedraging en het salaris dat niet meer wordt ontvangen. De verlaging van de uitkering kan de hoogte van het niet genoten salaris niet overtreffen, *behalve als sprake is van loondispensatie*.
3. Indien de uitkeringsgerechtigde aangeeft dat hij niet van plan is gebruik te maken van de reïntegratiemogelijkheden die de afdeling werk, inkomen en zorg biedt, dan kan dit als zeer verwijtbaar aangemerkt worden. Het niet willen tekenen van een werk-/trajectplan wordt hiertoe ook gerekend.

Artikel 7 Medische behandeling

Het opleggen van nadere verplichtingen kan aan de orde zijn wanneer in de persoon gelegen factoren aan arbeidsinschakeling in de weg staan, zoals bij psychische moeilijkheden of verslavingsproblematiek. Aan de rechthebbende kan de verplichting worden opgelegd om een medische behandeling te ondergaan dan wel enigerlei andere vorm van professionele hulpverlening die naar zijn aard met een medische behandeling kan worden vergeleken, wanneer burgemeester en wethouders dit noodzakelijk achten voor het herstel van de zelfstandige bestaansvoorziening.

Hoofdstuk 3 Maatregelen in verband met andere gedragingen dan de schending van de inlichtingen- dan wel arbeidsverplichtingen

Artikel 8 Tekortschietend besef

Met het in dit artikel genoemde benadelingsbedrag wordt bedoeld de omvang van de bijstand die niet verstrekt zou zijn indien er geen sprake zou zijn van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. Bij een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid kan gedacht worden aan de situatie dat de uitkeringsgerechtigde heeft nagelaten zich te verzekeren tegen ziektekosten, brand, inbraak en dergelijke. Evenzeer mag in redelijkheid gevergd worden dat men zich niet nodeloos in bijstandsbehoevende omstandigheden brengt, bijvoorbeeld door het doen van bepaalde onverantwoorde uitgaven, het niet meewerken aan een schuldhulpverleningstraject, het te snel interen van vermogen, het verkopen van de woning beneden de marktwaarde, onderbedeling bij echtscheiding, het niet instellen van alimentatievordering of het geen of te laat aanvragen van een voorliggende voorziening. Het aangehaalde is uiteraard niet limitatief en slechts als voorbeeld gegeven ter verduidelijking. Er kunnen zich meerdere situaties voordoen die hier ook onder vallen.

Artikel 9 Maatregel bij verlies van een passende en toereikende voorliggende voorziening door toepassing van bestuurlijke boete

Door de Fraudewet wordt ook het sanctieregime in de overige sociale zekerheidswetten aangescherpt. Eigenlijk wordt een vergelijkbaar boeteregime ingevoerd (boete ter hoogte van de te veel ontvangen uitkering en bij recidive 150% daarvan), zij het dat de uitvoeringsorganisaties (UWV, SVB en gemeente (voor wat betreft de IOAW en IOAZ)) het uitstaande boetebedrag voor een termijn van vijf jaren in beginsel dienen te verrekenen, zonder rekening te houden met de beslagvrije voet. Dit houdt in dat belanghebbenden, zodra de verrekening wordt geëffectueerd, in beginsel geen beschikking hebben over hun uitkering. Indien andere middelen ontbreken, zullen zij dan een beroep moeten doen op de bijstand.

In beginsel wordt het feit dat het recht op een passende en toereikende voorliggende voorziening verloren is gegaan, aangemerkt als tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. Een en ander levert daarom maatregelwaardig gedrag op, op basis waarvan de bijstand kan worden verlaagd. De huidige maatregelenverordening mist echter een bepaling die volledig is toegesneden op deze situatie. Artikel 9 wil in die leemte voorzien. Het artikel bepaalt dat belanghebbende in beginsel in een feitelijk met de recidiverende bijstandsgerechtigde vergelijkbare situatie terecht komt. Hetgeen inhoudt dat ook aan hem in beginsel drie maanden, vanaf datum effectuering verrekening, geen bijstand toekomt. Het staat hem daarbij wel vrij om – gelijk de recidiverende bijstandsgerechtigde – een verzoek te doen tot doorbetaling van de vaste lasten (tweede lid).

Specifiek is het tijdstip van de effectuering van de verrekening en niet de datum van oplegging van de boete gekozen als startpunt van de drie maanden termijn. Een en ander houdt verband met het feit dat de verrekeningstermijn in deze vijf jaren bedraagt. Ook wanneer de boete wordt opgelegd op een tijdstip dat hij niet afhankelijk is van enige uitkering, is de kans dat hij vanwege de verrekening op een bepaald moment rechten niet te gelde kan maken reëel.

Opgemerkt zij nog dat de bepaling in welke situaties worden benoemd op basis waarvan de verrekening enkel met inachtneming van de beslagvrije voet wordt toegepast (artikel 12), niet van overeenkomstige toepassing is verklaard. Dit houdt verband met het feit dat het hier niet om verrekenen maar om het verlagen van de bijstand gaat. Bij verlaging van de bijstand is artikel 18, eerste lid, van de WWB van toepassing. Dat houdt in dat de verlaging zal moeten worden afgestemd op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van belanghebbende. In dat kader kan ook rekening worden gehouden met situaties die om een beperktere verlaging vragen.

Hoofdstuk 4 Verrekening bestuurlijke boet bij recidive

Artikel 10 De uitoefening van de bevoegdheid tot verrekening

Artikel 4:93, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht bepaalt dat verrekening niet mogelijk is voor zover beslag op de vordering nietig zou zijn. Concreet houdt dit in dat bij verrekening in beginsel rekening moet worden gehouden met de beslagvrije voet zoals deze zijn regeling vindt in artikel 475c tot en met 475e van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Zoals reeds aangegeven geeft de WWB het college de bevoegdheid om deze bepaling in de eerste drie maanden na oplegging van de boete buiten toepassing te laten. Het college mag dus de openstaande boetevordering (zowel de recidiveboete als een wellicht nog openstaand bedrag in verband met de eerdere boete) in deze eerste drie maanden volledig met een eventueel bijstandsrecht verrekenen.

In eerste instantie was deze verrekening – gelijk nog steeds in de IOAW en IOAZ – als een verplichting opgenomen in de wet. De Kamer achtte echter – juist bij bijstandsverlening – het risico reëel dat zich situaties zouden kunnen voordoen waarbij de uiteindelijke totale maatschappelijke kosten beduidend hoger lagen dan het met deze invorderingsmethodiek bereikte resultaat. Reden voor de Kamer om de gemeente in dit kader meer handelingsvrijheid te geven, om juist in deze individuele situaties af te kunnen wijken van het principe. Vandaar dat bij de verrekening met de bijstand niet gesproken wordt over plicht, maar over een bij verordening nader in te kaderen bevoegdheid.

In dit artikel is er voor gekozen om, in lijn met deze bedoeling, uit te gaan van het principe van volledige verrekening, om vervolgens in artikel 11 en 12 de mogelijkheden te benoemen om van dit principe af te wijken.

Artikel 11 Verzoek tot doorbetaling huur/hypotheekrente

Zoals in de toelichting op artikel 10 is aangegeven, zijn in artikel 11 en 12 de mogelijkheden om van het in artikel 10 genoemde principe af te wijken nader uitgewerkt. Artikel 11 voorziet daarbij in de mogelijkheid voor belanghebbende om het college te verzoeken om in ieder geval de huur (en bij een eigendomswoning de hypotheekrente onder aftrek van de in dit kader ontvangen belastingteruggave en eventueel ontvangen bijzondere bijstand) alsmede de kosten van gas, water en elektriciteit via de bijstand te laten doorbetalen. Gedachte hierachter is dat met name moet worden gevreesd dat belanghebbende, wanneer hij drie maanden van bijstand verstoken blijft, het risico loopt dat hij vanwege de ontstane achterstand in de energie- en woonlasten wordt afgesloten dan wel uit huis wordt gezet, met allerlei eventuele extra kosten voor de maatschappij. Om dit te voorkomen voorziet deze bepaling in de mogelijkheid dat het college het te verrekenen bedrag kan aanpassen, zodat alsnog vanuit de bijstand de vaste lasten kunnen worden doorbetaald. Wel is gekozen voor een directe doorbetaling aan de verhuurder/hypotheeknemer c.q. energieleverancier, om te voorkomen dat de bijstand voor andere zaken wordt ingezet, waardoor alsnog het risico van uithuisplaatsing reëel blijft.

In het tweede lid van artikel 11 is daarnaast bepaald dat een verzoek tot doorbetaling zonder meer wordt geweigerd indien belanghebbende in redelijkheid over voldoende gelden kan beschikken om de genoemde drie maanden in zijn levensonderhoud te voorzien dan wel in redelijkheid deze gelden op korte termijn kan verwerven.

Gesproken wordt over gelden en niet over middelen. Van het in de WWB gedefinieerde middelenbegrip zijn immers een aantal posten uitgesloten. Denk bijvoorbeeld aan bedragen die belanghebbende heeft ontvangen in het kader van immateriële schadevergoeding of bedragen waarover belanghebbende wel beschikt, maar die bij saldering met de openstaande schulden geen aan te spreken vermogen opleveren. Dit zijn echter wel gelden die belanghebbende in deze situatie kan aanspreken voor zijn levensonderhoud, voor zover hij er in ieder geval in redelijkheid over kan (gaan) beschikken.

Iemand kan onder andere redelijkerwijs over gelden gaan beschikken, indien het redelijk is dat hij ofwel binnen afzienbare tijd vermogensbestanddelen te gelde weet te maken ofwel op korte termijn werk weet te aanvaarden.

Belanghebbende kan natuurlijk altijd zijn bezittingen verkopen en op die wijze over gelden gaan beschikken, maar het is niet redelijk dat het college in deze van belanghebbende verlangt dat hij zijn bezittingen verkoopt die naar hun aard en waarde algemeen gebruikelijk zijn (zoals meubels). En natuurlijk kunnen inkomsten worden verworven door werk te aanvaarden, maar indien zijn afstand tot de arbeidsmarkt heel groot is, is het niet reëel om te verwachten dat hem dit op zeer korte termijn zal lukken. In dit soort situaties kan dus niet met een beroep op het tweede lid een verzoek tot doorbetaling zonder meer worden afgewezen.

Dat gesproken wordt over een verzoek houdt in dat belanghebbende zelf in actie moet komen zo hij de verrekening wil laten aanpassen. Dat houdt tevens in dat zo'n verzoek ook lopende de drie maanden van verrekening kan worden gedaan, mocht bijvoorbeeld plots blijken dat huisuitzetting dreigt of dat verwachte inkomsten uitblijven.

Artikel 12 Verrekening met inachtneming van artikel 4:93, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht

In artikel 12 zijn een tweetal situaties benoemd waarin het college ondanks de in de wet opgenomen bevoegdheid toch de beslagvrije voet bij verrekening in acht neemt. De genoemde omstandigheden betreffen situaties die ook tijdens de parlementaire behandeling expliciet zijn benoemd.

Hoofdstuk 5 Overige bepalingen

Artikel 13 Afwijking van de genoemde percentages

De rechthebbende zal het ontbreken van verwijtbaarheid of eventuele verzachtende omstandigheden aannemelijk moeten maken. Het uitgangspunt hierbij is dat de bewijslast bij de rechthebbende ligt.

Eerste lid

Bij het verlagen van de uitkering dient er een belangenafweging plaats te vinden. Hierbij dient onder meer aan de orde te komen of er zich in de persoon of anderszins omstandigheden voordoen die aanleiding geven om van de bevoegdheid af te zien en een minder hoge verlaging te realiseren, dan wel een hogere verlaging te realiseren. Hierbij kan gedacht worden aan de duur van de gedragingen, de zwaarte en de omvang van de gevolgen. Overigens dient bij dit lid opgemerkt te worden dat het enkele feit dat een klant de Nederlandse taal niet machtig is, op zichzelf nooit een verzachtende omstandigheid kan zijn om af te wijken van de standaardverlaging.

Tweede lid

Van het verlagen van de uitkering wordt afgezien bij niet verwijtbaarheid. Het ontbreken van de verwijtbaarheid kan niet snel worden aangenomen. Het afzien van een verlaging van de uitkering wegens het ontbreken van iedere verwijtbaarheid zal dan ook tot de uitzonderingen behoren. Alleen in evidente gevallen moet worden afgezien van het verlagen van de uitkering wegens niet verwijtbaarheid.

Derde lid

Op grond van dringende redenen kan worden afgezien van het verlagen van de uitkering. Uitzonderingen moeten mogelijk zijn indien voor de uitkeringsgerechtigde onaanvaardbare consequenties zouden optreden. Er moet wel iets bijzonders en uitzonderlijks aan de hand zijn wil een afwijking van het algemene principe gerechtvaardigd zijn. Bij dringende reden is niet primair of uitsluitend aan financiële redenen gedacht, zoals hoge woonlasten of andere vaste lasten of uitgaven van bijzondere aard waarvoor geen financiële tegemoetkoming mogelijk is. Ook immateriële (sociale) omstandigheden kunnen een rol spelen. Gedacht kan worden aan de situatie dat de uitkeringsgerechtigde reeds door samenloop van diverse calamiteiten zodanig in de problemen is geraakt dat het niet verantwoord is om ook nog eens de uitkering te verlagen. Ook kan hierbij gedacht worden aan een net gestarte schuldregeling die door de verlaging van de uitkering kan worden gefrustreerd. Ook wanneer wordt afgezien van het verlagen van de uitkering op grond van een dringende reden moet een gemotiveerd besluit worden genomen, dat wordt vastgelegd in een beschikking en er dient een recidiveregistratie plaats te vinden.

Artikel 14 Recidive en cumulatie

1. Indien er binnen een jaar na een eerste verwijtbare gedraging sprake is van herhaald verwijtbaar gedrag vallende onder het zelfde hoofdstuk, dan wordt de grotere mate van verwijtbaarheid tot uitdrukking gebracht in een verdubbeling van de duur van de verlaging. Een verwijtbare gedraging is de gedraging waarbij een verlaging heeft plaatsgevonden, de gedraging waarbij een waarschuwing is gegeven, dan wel de gedraging waarbij op grond van de omstandigheden van de uitkeringsgerechtigde of wegens dringende reden geen verlaging plaatsvindt.
2. Bij een samenloop van verwijtbare gedragingen is het uitgangspunt dat de verlagingen bij elkaar worden opgeteld. Dit geldt ook indien er sprake is van verwijtbare gedragingen door beide partners, in geval van een gezamenlijke huishouding. Van beide partners wordt de recidiveregistratie bijgehouden. Het niet, niet geheel of niet tijdig voldoen aan de informatieverplichting is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Bij het voorgaande dient gekeken te worden of er in de individuele situatie van de rechthebbende(n) aanleiding is om een cumulatie van verlagingen toe te passen. Bij meerdere verwijtbare gedragingen kan de uiteindelijk op te leggen verlaging afgestemd worden op de mate van verwijtbaarheid.
1. Bij het niet nakomen van meerdere verplichtingen door één gedraging, wordt de hoogste verlaging toegepast. Op grond van individuele omstandigheden kan hiervan worden afgeweken.

In situaties, zoals bedoeld in dit artikel kan het zich voordoen dat de rechthebbende afkomstig is uit een andere gemeente en op het moment van de verwijtbare gedraging nog geen 12 maanden in Oldenzaal woonachtig is. Voor een goede uitvoering van deze verordening dient dan te worden nagegaan of er in de vorige gemeente een verlaging van de bijstand heeft plaatsgevonden. Wanneer een dergelijke verlaging heeft plaatsgevonden dan dient te worden nagegaan of deze gedraging ook in Oldenzaal zou hebben geleid tot een verlaging van de bijstand. Wanneer dit het geval zou zijn geweest dan dient de grotere verwijtbaarheid van de gedraging tot uitdrukking te worden gebracht in een verlenging van de periode van verlaging van de bijstand.

Artikel 15 Volharding en heroverweging

Wanneer de rechthebbende volhardt in zijn verwijtbare gedragingen dan kan er een verlaging van de bijstand plaatsvinden die langer duurt dan drie maanden. Er zal dan telkens binnen drie maanden een heroverweging van de verlaging plaats dienen te vinden. Bij deze heroverweging hoeft niet opnieuw een besluit te worden genomen en alle feiten en omstandigheden hoeven niet opnieuw beoordeeld te worden. Een marginale beoordeling volstaat.

Er dient slechts beoordeeld te worden of het redelijk is om de vastgestelde verlaging te continueren. Hierbij dient allereerst gekeken te worden of de rechthebbende thans wel aan zijn verplichtingen voldoet. Wanneer dit het geval is kan besloten worden om af te zien van continuering van de verlaging van de bijstand. Wanneer de rechthebbende nog steeds niet voldoet aan zijn verplichtingen dan zal alsnog gekeken dienen te worden naar de omstandigheden waarin de rechthebbende verkeert.

In een dergelijke situatie kan ook overwogen worden om het percentage waarmee de bijstand verlaagd wordt te verhogen, omdat de reeds toegepaste verlaging kennelijk niet het gewenst effect heeft. Zoals al eerder genoemd kan de heroverweging ook leiden tot een herziening van de periode van de verlaging. Dit dient dan op verzoek van de belanghebbende te geschieden. De verlaging kan dan heroverwogen worden omdat het gedrag van belanghebbende daadwerkelijk veranderd is. Dit kan dan resulteren in een beëindiging of matiging van de verlaging. Deze situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen indien er een verlaging is opgelegd naar aanleiding van het meerdere keren niet voldoende solliciteren. In casu recidive, dus verlaging 10% van de norm gedurende twee maanden. Belanghebbende komt na twee weken na ontvangst besluit bij de afdeling werk, inkomen en zorg om aan te geven dat zijn gedrag veranderd is en laat aantoonbare en verifieerbare sollicitaties zien.

De verlaging wordt dan heroverwogen omdat het gedrag van belanghebbende zichtbaar veranderd is. Dit kan dan resulteren in een beëindiging van de verlaging.

Artikel 16 Geen of onvoldoende inspanningen om werk / onderwijs te vinden

De bedoeling van de vier weken wachttijd is dat een jongere actief op zoek gaat naar werk of scholing, zodat hij geen beroep hoeft te doen op een bijstandsuitkering. Wanneer een jongere dit nalaat dan zal een maatregel dienen te worden opgelegd, die zoveel mogelijk aansluit bij de door ons gehanteerde categorie-indeling.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 17 Handhavingsbeleid

Door een amendement is artikel 8a in de WWB gekomen. Dit artikel bepaalt dat de gemeenteraad in het kader van het financiële beheer bij verordening regels stelt voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van bijstand alsmede van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet.

In de toelichting op het amendement staat het volgende. "Op grond van artikel 212 Gemeentewet moet de gemeenteraad een verordening vaststellen voor de uitgangspunten voor het financieel beleid en -beheer. Daarmee dient te worden gewaarborgd dat aan de eisen van rechtmatigheid wordt voldaan. In dat kader kan ook aandacht besteedt worden aan de bestrijding en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen. Een goed financieel beheer bij de uitvoering van de WWB brengt met zich dat daarbij ook voortdurend aandacht bestaat voor de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik. Het is wenselijk dit expliciet in de WWB te regelen".

In de maatregelenverordening is terzake een afzonderlijke bepaling opgenomen zodat een aparte Fraudeverordening niet meer vereist is. In het kader van Hoogwaardig Handhaven is een handhavingsplan opgesteld. Hierin komen o.a. aan de orde: de hoogte van de kosten en de opbrengsten, terugvorderingsbeleid van te veel en ten onrechte betaalde bijstand, het aantal onderzoeken, het aantal verlagingen in verband met het schenden van de inlichtingenplicht en het aantal terugvorderingen. Daarnaast zijn de beleids- en uitvoeringsregels vastgelegd in de beleidsregels terugvordering en verhaal van de gemeente Oldenzaal.

Op deze wijze wordt het fraudebeleid van de gemeente Oldenzaal zodanig geregeld, dat kan worden afgezien van een aparte Fraudeverordening in het kader van de WWB.

Artikelen 18 tot en met 22

Deze behoeven geen nadere toelichting.